

เสรีภาพทางศาสนา
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐสำหรับผู้ปกครอง
ประเทศสหรัฐอเมริกา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายลูก รัฐธรรมนูญต่างให้ความสำคัญเรื่องศาสนากับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเน้นถึงความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งนับว่าตรงกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือ ต้องการให้ผู้เรียนเป็นทั้งคนเก่ง เป็นทั้งคนดี และมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ให้ความสนใจเรื่องการนำมิติทางศาสนามาพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน และที่นับว่าสำคัญได้นำผลการวิจัยเรื่องศาสนากับการศึกษามาพัฒนาเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

เอกสาร เรื่อง เสรีภาพทางศาสนา ช้อแนะนำเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐสำหรับผู้ปกครอง ประเทศสหรัฐอเมริกา ฉบับนี้เป็นความพยายามของกลุ่มงานศาสนา เพื่อนำเสนอประสบการณ์ต่างประเทศเรื่องศาสนากับการศึกษา จากกรณีการเสนอญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับเสรีภาพทางศาสนา เอกสารฉบับนี้ได้จัดทำในรูปคำถาม-คำตอบ ที่ประมวลมาจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครองและชุมชนที่สนใจเรื่องศาสนากับการศึกษา

เนื้อหาสาระเอกสารฉบับนี้ ประกอบด้วย คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพทางศาสนาในโรงเรียนของรัฐ คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพทางศาสนา และเสรีภาพทางศาสนา การศึกษาของรัฐและอนาคตประชาธิปไตยอเมริกัน โดย ดร. นันทสาร สีสลับ ที่ปรึกษากลุ่มงานศาสนา ได้แปลและเรียบเรียงจากเอกสารเรื่อง Parent's Guide to Religion in the Public School, Common Questions & Comments on the RFA, and Answers to Them! และ Religious Liberty, Public Education and the Future of American Democracy ตามลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาในการนำมิติศาสนาพัฒนาการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมได้อย่างแท้จริง

(ดร. รุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

เสรีภาพทางศาสนา การศึกษาของรัฐและอนาคตประชาธิปไตยอเมริกัน	1
1. เสรีภาพทางศาสนาเพื่อทุกคน	
2. ความหมายของความเป็นพลเมือง	
3. โรงเรียนของรัฐเป็นของประชาชนทุกคน	
4. เสรีภาพทางศาสนากับโรงเรียนของรัฐ	
5. สัมพันธภาพระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนสำหรับทุกคน	
6. การบริหารข้อขัดแย้งสาธารณะ	
ข้อแนะนำเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐสำหรับผู้ปกครอง	4
- การแสวงหาจุดร่วม	
- เสรีภาพด้านศาสนากับโรงเรียนของรัฐ	
- การแสดงออกทางศาสนาของนักเรียน	
- การไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียน	
- การให้บริการเนื่องในวาระสำเร็จการศึกษา	
- การสอนเกี่ยวกับศาสนา	
- วันหยุดทางศาสนา	
- การขอร้องเพื่อรับการยกเว้น	
- ชมรมทางศาสนาของนักเรียน	
- เครื่องแบบทางศาสนาของนักเรียน	
- การแจกจ่ายเอกสารด้านศาสนา	
- การอนุญาตเรียนเรื่องศานนนอกโรงเรียน	
- จริยศึกษา	
การแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วยสิทธิและเสรีภาพทางศาสนา	13
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วยสิทธิและเสรีภาพทางศาสนา	17

เสรีภาพทางศาสนา

การศึกษาของรัฐและอนาคตประชาธิปไตยอเมริกัน*

คำแถลงหลักการฉบับที่หนึ่ง กล่าวว่า ในฐานะชาวอเมริกัน ชาติของเราต้องการ ย้ำถึงจุดยืนเกี่ยวกับพันธกรณีร่วมกัน เพื่อการชี้นำหลักการต่าง ๆ ในเรื่อง เสรีภาพทางศาสนาที่เป็นต้นเหตุของญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญญัตติที่หนึ่ง (First Amendment) สิทธิและความรับผิดชอบตามบทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพทางศาสนาได้ กำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติที่เราสามารถอภิปรายเกี่ยวกับความแตกต่าง ความเข้าใจซึ่งกันและกัน และผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาได้อย่างแท้จริง

ในปัจจุบัน ชุมชนอเมริกันจำนวนมากเกิดความคิดเห็นแปลกแยกเกี่ยวกับ ประชญาการศึกษา การปฏิรูปโรงเรียน และบทบาทของศาสนาและค่านิยมใน โรงเรียนของรัฐ ความขัดแย้งและการถกอภิปรายเป็นเรื่องสำคัญต่อประชาธิปไตย แต่ หากการถกอภิปรายกันเกี่ยวกับการศึกษาอยู่เหนือประโยชน์ของชาติแล้ว เราจะถก อภิปรายกันอย่างไร และเกี่ยวกับเรื่องใดจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

คำแถลงหลักการฉบับนี้มีไว้จะละเว้นหรือทำให้ความเห็นแตกต่างกันลดน้อยลง แต่จะเป็นเครื่องยืนยันในสิ่งที่พวกเราได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำท่ามกลางความแตกต่าง และ ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นไม่จำเป็นต้องมีการประนีประนอมในสิ่งที่ เราเชื่ออย่างฝังรากลึกเสมอไป

เราจะร่วมกันยื่นหยัดสนับสนุนหลักการเหล่านี้สู่การปฏิบัติให้จงได้ ถึงเวลาที่ พวกเราจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ความยุติธรรม และการมี ส่วนร่วมในการผดุงคุณค่าด้านจริยธรรมในโรงเรียนของเราต่อไป

เราจึงขอเสนอหลักการเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ด้านจริยธรรมสำหรับเสนอความเห็น ความแตกต่างในการศึกษาของรัฐตามเจตนารมณ์ของญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญญัตติที่หนึ่ง ดังนี้

1. เสรีภาพทางศาสนาเพื่อทุกคน (Religious Liberty for All)

เสรีภาพทางศาสนาเป็นสิทธิอันชอบธรรมของแต่ละคน

* <http://www.fac.org/publicat/principles/ambles1.htm>

ในสหรัฐอเมริกา พวกเราทั้งหมดต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบปกป้องสิทธิของประชาชนทุกคน รัฐธรรมนูญของสหรัฐและกฎหมายว่าด้วยสิทธิ (Bill of Rights) ได้ก่อให้เกิดกรอบทางศีลธรรมเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ ซึ่งสามารถทำให้ชาวอเมริกันทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดในด้านการศึกษา

2. ความหมายของความเป็นพลเมือง (The Meaning of Citizenship)

ความเป็นพลเมืองในสังคมที่มีความหลากหลาย หมายถึง การอยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างที่ลึกซึ้งและพร้อมที่จะทำงานตามนโยบายสาธารณะ เพื่อประโยชน์สูงสุดของบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ กรอบรัฐธรรมนูญที่อ้างถึงหลักการความรับผิดชอบด้านศีลธรรมนี้ ถือเป็นมาตรฐานคุณธรรมอันดีงามของสังคม

3. โรงเรียนของรัฐเป็นของประชาชนทุกคน (Public Schools Belong to All Citizens)

โรงเรียนของรัฐจะต้องมีรูปแบบเป็นกระบวนการประชาธิปไตย และเป็นหลักสำคัญเชิงสถาบัน ในการพัฒนานโยบายและหลักสูตร

การตัดสินใจเชิงนโยบายโดยหน้าที่หรือองค์กรของรัฐควรจะทำหลังจากการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ที่มีความเห็นที่ขัดแย้งด้วย

4. เสรีภาพทางศาสนากับโรงเรียนของรัฐ (Religious Liberty and Public Schools)

โรงเรียนของรัฐไม่ควรยึดเยียดและมอมเมาเรื่องศาสนา

โรงเรียนของรัฐควรจะเป็นสถานที่ที่ศาสนาและความเชื่อด้านศาสนาได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมและด้วยความเคารพ โรงเรียนจะสนับสนุนปฏิบัติแก้ไขรัฐธรรมนูญที่หนึ่ง โดยการปกป้องสิทธิของนักเรียนทุกศาสนา หรือแม้ไม่นับถือศาสนาใดเลย โรงเรียนต้องแสดงความเสมอภาคโดยการทำให้มั่นใจด้วยการจัดหลักสูตรทางศาสนาที่เหมาะสม โดยถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาที่สมบูรณ์

5. สัมพันธภาพระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนสำหรับทุกคน (The Relationship Between Parents and Schools for All)

เป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบเบื้องต้นในการเลี้ยงดูลูกหลาน รวมทั้งการศึกษาด้วย

ผู้ปกครองที่ส่งลูกหลานไปโรงเรียน ได้มอบภารกิจให้ครูอาจารย์เป็นผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาลูกหลานของตน โดยการทำเช่นนั้น ผู้ปกครองยอมรับบทบาทสำคัญ

ของครูอาจารย์ โดยไม่ละทิ้งบทบาทของตนในฐานะผู้ปกครอง ผู้ปกครองอาจเลือกไม่ส่งลูกหลานไปโรงเรียนของรัฐ แต่ให้ลูกหลานเรียนหนังสือที่บ้านหรือที่โรงเรียนเอกชน อย่างไรก็ตาม ประชาชน รวมถึงนักธุรกิจและอื่น ๆ มีสิทธิคาดหวังจากการศึกษาของรัฐเพื่อเป็นเครื่องมือของนักเรียนในการครองชีพในสังคมประชาธิปไตยอย่างได้ผล

ประชาชนทุกหมู่เหล่า จึงจำเป็นต้องร่วมกันในการจัดการศึกษาให้ดีที่สุดแก่นักเรียน ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบพิเศษในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนที่ลูกหลานของตนเรียนอยู่ นักเรียนและโรงเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดเมื่อผู้ปกครองและครูอาจารย์ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน และทำให้เกิดความมั่นใจว่าการศึกษารัฐสนับสนุนคุณค่าสังคมในชุมชนของตน โดยไม่มีผลกระทบต่อกำหนดและความสำเร็จของครอบครัวแต่ประการใด

6. การบริหารข้อขัดแย้งสาธารณะ (Conduct of Public Disputes)

การถกอภิปรายของพลเมืองซึ่งถือว่าเป็นเสาหลักประชาธิปไตยที่แท้จริง จัดเป็นพลังนำไปสู่ความสำเร็จในการปรับปรุงและปฏิรูปโรงเรียนของรัฐในอเมริกา

การโจมตีเรื่องส่วนตัว การเรียกชื่อแซ่ การพุดจาเยาะเย้ย และกลอุบายอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันล้วนทำลายสายสัมพันธ์ของสังคมและเป็นอันตรายต่อพันธกิจด้านการศึกษาทั้งสิ้น แม้ว่าความขัดแย้งจะรุนแรงเพียงใดก็ตาม หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างปฏิบัติต่อกันด้วยอัธยาศัยไมตรี เคารพซึ่งกันและตรงไปตรงมาแล้ว เราต่างจะได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วยการเจรจาปรึกษาหารือที่สร้างสรรค์ดังกล่าว

ข้อแนะนำเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐสำหรับผู้ปกครอง (Parent's Guide to Religion in the Public Schools)*

ผู้ปกครองนับว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบเบื้องต้นในการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ลูกหลาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับโรงเรียนรวมทั้งศาสนาและเสรีภาพด้านศาสนาในการศึกษาด้วย

คำถามคำตอบต่อไปนี้จะช่วยผู้ปกครองให้เข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพด้านศาสนาของนักเรียนและบทบาทที่เหมาะสมเกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียน เอกสารหลายฉบับที่นำเผยแพร่เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้แสดงถึงความเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มศาสนาและกลุ่มการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทด้านการศึกษาของศาสนา ในโรงเรียนของรัฐตามรัฐธรรมนูญ¹ เอกสารฉบับนี้จึงมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวรวมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนแสวงหาข้อยุติร่วมกันเมื่อเกิดความขัดแย้งในเรื่องหนึ่งเรื่องใดขึ้น

คำถามคำตอบต่อไปนี้ได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงออกทางศาสนาและแนวทางปฏิบัติในโรงเรียน แนวคำตอบได้ยึดกรอบหลักเสรีภาพทางศาสนาตามญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญญัตติที่หนึ่ง (First Amendment) ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการติดตามของศาลและข้อตกลงขององค์กรทางศาสนาและการศึกษาอย่างกว้างขวาง ดังนั้น ผู้ปกครองควรรหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากรายชื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ท้ายเอกสารฉบับนี้ ถ้าหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับกฎหมายเฉพาะด้าน อาจปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร

อย่างไรก็ตาม โปรดระลึกเสมอว่ากฎหมายอย่างเดียวไม่สามารถตอบคำถามได้ทุกข้อ ผู้ปกครองในแต่ละชุมชนจะทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่โรงเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและสิทธิของพลเมือง หลักเสรีภาพทางศาสนาตามญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญญัตติที่หนึ่งได้กำหนดกรอบแห่งความเป็นพลเมืองดีที่สามารถนำมาอภิปรายเพื่อ

* <http://www.fac.org/publicat/parent/parents.htm>

¹ หนึ่งในเอกสารเหล่านี้ได้แก่ คำสั่งประธานาธิบดีที่ส่งไปยังศึกษานิเทศก์

จากกระทรวงศึกษาธิการ สำเนาเอกสารดังกล่าวสามารถรับได้โดยโทรศัพท์ไปที่ 1-800-U.S.A.-LEARN เอกสารฉบับอื่นอีกฉบับหนึ่งคือเรื่อง ศาสนาในโรงเรียนของรัฐ : คำประกาศร่วมตามกฎหมายปัจจุบัน ได้รับการยอมรับจากองค์กรทางศาสนาอย่างกว้างขวางผู้สนใจขอรับได้โดยส่งจดหมายไปยังที่อยู่ต่อไปนี้

เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำนโยบายโรงเรียนสู่การปฏิบัติเพื่อ
ประโยชน์ด้านการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

การแสวงจตุร่วม (Finding Common Ground)

1. **ถาม** พวกเราต่างทำงานร่วมกันเพื่อแสวงหาจตุร่วมทางศาสนาในบริบทของ
โรงเรียนในชุมชนของเรา เราจะดำเนินงานเกี่ยวกับการแสวงจตุร่วมได้อย่างไร

ตอบ ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่โรงเรียนในชุมชนหลายแห่งได้ประสบความสำเร็จในการ
แสวงหาจตุร่วมโดยใช้ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1.1 การมีส่วนร่วม

เนื่องจากโรงเรียนเป็นของทุกคน จึงเป็นภารกิจของทุกคนที่จะต้อง
กำหนดกระบวนการทำงานแบบประชาธิปไตยและหลักการตามรัฐธรรมนูญในการ
พัฒนานโยบายและหลักสูตร การตัดสินใจด้านนโยบายโดยเจ้าหน้าที่หรือองค์กรปก
ครองส่วนท้องถิ่นควรจะได้ดำเนินการหลังจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายที่
เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

1.2 การรับฟังเหตุผล

หากเราจริงใจและรับฟังซึ่งกันและกัน เจ้าหน้าที่โรงเรียนจะต้องรับทราบข้อ
วิจารณ์เกี่ยวกับนโยบายและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านศาสนกิจและ
ภาพลักษณ์ด้านศาสนาในโรงเรียน ผู้ปกครองที่มีความรู้เรื่องศาสนาอย่างลึกซึ้งจึงต้องการ
มั่นใจว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ส่วนใหญ่ในโรงเรียนไม่มีเจตจำนงในการต่อต้านศาสนา
และต้องการที่จะให้การปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนามีความยุติธรรมกับทุกฝ่ายทั้งผู้ปกครองและ
นักเรียน

1.3 การทำงานเพื่อให้นโยบายเป็นที่ยอมรับ

เขตพื้นที่การศึกษาหลายแห่งได้สร้างความสับสนและความไม่ไว้วางใจ
โดยไม่มีนโยบายรองรับประเด็นต่าง ๆ ที่ควรจะเป็น ดังนั้น การทำงานร่วมกับผู้ปก
ครองเพื่อพัฒนานโยบายให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายจึงเป็นเรื่องจำเป็น โดยแสดงถึง
ความสำคัญเรื่องเสรีภาพทางศาสนาอย่างจริงจัง

1.4 การรวมพลัง

เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กำหนดนโยบายการศึกษาที่ชัดเจน หรือไม่ได้
เป็นที่รับทราบหรือไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ก็มักจะเกิดความขัดแย้งขึ้นทั้งใน

ด้านกฎหมาย การขาดความเคารพต่อที่ประชุมกรรมการโรงเรียนและการแสวงหาอำนาจในชุมชน ยุทธศาสตร์การรวมพลังจึงมีความสำคัญในการจัดบทบาทด้านศาสนาที่เหมาะสมในโรงเรียน ดังนั้นนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ได้รับฉันทามติแล้วย่อมเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจในชุมชนยิ่งขึ้น และแสดงให้เห็นถึงพันธกิจของโรงเรียนที่มีต่อหลักการประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

1.5 การถกอภิปรายอย่างมีจรรยา

ความขัดแย้งและการอภิปรายนับเป็นหัวใจประชาธิปไตย ดังนั้น หากเราจะอยู่ร่วมกันท่ามกลางแห่งความขัดแย้ง เราจะถกอภิปรายอย่างไรจึงจะให้เกิดประโยชน์สูงสุด การโจมตีเรื่องส่วนตัว การพูดจาเยาะเย้ยและกลอุบายอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันล้วนทำลายสายสัมพันธ์ของสังคมและเป็นอันตรายต่อพันธกิจด้านการศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้น ทุกฝ่ายจึงควรปฏิบัติต่อกันด้วยอัธยาศัยไมตรีและตรงไปตรงมา เพราะการเจรจาด้วยการสร้างสรรค์ดังกล่าว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันมากขึ้น

เสรีภาพด้านศาสนากับโรงเรียนของรัฐ (Religious Liberty and Public Schools)

2. ถาม มีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องศาสนาในโรงเรียนของรัฐตามข้อแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างไร

ตอบ กลุ่มศาสนาและกลุ่มการศึกษาได้ตกลงที่จะปฏิบัติตามหลักเสรีภาพทางศาสนาและโรงเรียนของรัฐตามกรอบบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญ ดังนี้

โรงเรียนของรัฐจะไม่สอนหรือไม่ปิดกั้นเรื่องศาสนา แต่จะทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางที่ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมและด้วยความเคารพ

โรงเรียนของรัฐจะสนับสนุนบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยพิทักษ์สิทธิเสรีภาพด้านศาสนาของนักเรียนทุกศาสนาหรือแม้แต่ไม่นับถือศาสนาเลย และจะยึดหลักยุติธรรมโดยเพิ่มหลักสูตรเกี่ยวกับศาสนาที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อทำให้การศึกษาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น²

²เอกสารต่อไปนี้จะแจกจ่ายโดยไม่คิดมูลค่า ซึ่งประกอบด้วย เสรีภาพทางศาสนา (Religious Liberty) การศึกษาของรัฐ (Public Education) และอนาคตประชาธิปไตยอเมริกา : ประกาศหลักการ (Future of American Democracy : A Statement of Principles) โปรดติดต่อไปยัง The Freedom Forum First Amendment Center at Vanderbilt University

การแสดงออกทางศาสนาของนักเรียน (Student Religious Expression)

3. **ถาม** ข้อนี้หมายความว่านักเรียนอาจแสดงออกถึงความเชื่อของตนในขณะที่อยู่ในโรงเรียนใช่ไหม

ตอบ ถูกต้องกล่าวคือโรงเรียนควรจะเคารพสิทธิของนักเรียนในการประกอบพิธีกรรมและอภิปรายเกี่ยวกับศาสนา

โดยทั่วไป นักเรียนมีอิสระที่จะสวมมนต์ไหว้พระ อ่านพระคัมภีร์ อภิปรายเกี่ยวกับความเชื่อ และเชิญผู้อื่นมาร่วมกลุ่มศาสนาของตน ยกเว้นมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายและเชิงบังคับขู่เข็ญ นักเรียนจะไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้วิธีรังควานหรือข่มขู่ผู้อื่นในโรงเรียนของรัฐเป็นเด็ดขาด

ถ้าทุกอย่างสอดคล้องกับข้อเสนอนี้และเงื่อนไขข้างต้น นักเรียนก็มีสิทธิในการแสดงออกเกี่ยวกับศาสนาของตนในระหว่างการอภิปรายในห้องเรียนหรืออาจถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อเขียนหรือกิจกรรมด้านศิลปะก็ได้

การไหว้พระสวดมนต์ของนักเรียน (Student Prayer)

4. **ถาม** นักเรียนสามารถสวดมนต์ไหว้พระร่วมกันในโรงเรียนได้หรือไม่

ตอบ ได้นักเรียนมีอิสระในการสวดมนต์ไหว้พระคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม ตราบเท่าที่กิจกรรมดังกล่าวไม่เป็นอันตรายหรือล่วงล้ำสิทธิของคนอื่น กิจกรรมเหล่านี้จะต้องเป็นในรูปอาสาสมัครและริเริ่มโดยนักเรียนอย่างแท้จริง เช่น นักเรียนได้รับอนุญาตให้ร่วมกันรอบเสาชิงเพื่อไหว้พระสวดมนต์ก่อนเข้าเรียนได้ โดยที่โรงเรียนไม่ได้เป็นผู้จัดกิจกรรมดังกล่าวและนักเรียนอื่นๆ ไม่ได้ถูกกดดันให้เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนไม่มีสิทธิบังคับให้ผู้ถูกทำโทษเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

5. **ถาม** ศาลสูงได้สั่งห้ามนักเรียนไหว้พระสวดมนต์ในโรงเรียนหรือยัง

ตอบ ยัง ศาลสูงได้สั่งห้ามรัฐเป็นเจ้าของหรือจัดไหว้พระสวดมนต์โรงเรียนและได้ตีความญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญญัตติที่หนึ่ง (First Amendment) ว่ารัฐบาลจะต้องเป็นกลางเรื่องศาสนา และระหว่างผู้นับถือศาสนาและผู้ไม่นับถือศาสนา หมายความว่า เจ้า

หน้าที่โรงเรียนไม่อาจจัด กำหนดหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของนักเรียนได้ รวมทั้งการไหว้พระสวดมนต์ด้วยอย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่โรงเรียนอาจจัดการสงบไว้อาลัย (Moment of Silence) ได้ทราบเท่าที่กิจกรรมดังกล่าวไม่ใช่เป็นการส่งเสริมการไหว้พระสวดมนต์ในรูปแบบอื่นๆ

6. ถาม หมายความว่า นักเรียนอาจจัดไหว้พระสวดมนต์ในการฉลองความสำเร็จด้านการศึกษได้ด้วยใช่ไหม

ตอบ ไม่จำเป็นเช่นนั้นศาลชั้นต้นยังมีความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับการจัดการไหว้พระสวดมนต์ในระหว่างฉลองความสำเร็จด้านการศึกษาอยู่ ผู้ปกครองจึงควรขอคำแนะนำด้านกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของแต่ละรัฐ

โรงเรียนบางแห่งได้จัด “เวทีปราศรัยเสรี” (Free Speech Forum) ในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและนักเรียนมีอิสระในการแสดงออกเกี่ยวกับศาสนาและด้านอื่นๆ อย่างไรก็ดีตามเวทีเสรีดังกล่าวจะต้องเปิดกว้างในการปราศรัยทุกด้านรวมทั้งการวิจารณ์ศาสนาหรือโรงเรียนด้วย

การให้บริการเนื่องในวาระสำเร็จการศึกษา (Baccalaureate Services)

7. ถาม การให้บริการเนื่องในวาระสำเร็จการศึกษาจัดกันอย่างไร

ตอบ แม้ว่าโรงเรียนของรัฐไม่อาจเป็นเจ้าของภาพแสดงธรรมเนื่องในวาระสำเร็จการศึกษาได้ แต่ผู้ปกครองกลุ่มศาสนา และองค์กรชุมชนอื่นๆ มีอิสระที่จะเป็นเจ้าของจัดกิจกรรมดังกล่าวสำหรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาได้ โรงเรียนอาจประกาศเกี่ยวกับการแสดงธรรมดังกล่าวเช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ ของชุมชน หากโรงเรียนอนุญาตให้องค์กรชุมชนเช่าหรือใช้สถานที่หลังจากเวลาเรียนได้ ก็อาจอนุญาตให้เอกชนจัดแสดงธรรมเนื่องในวาระสำเร็จการศึกษาได้เช่นเดียวกัน

การสอนเกี่ยวกับศาสนา (Teaching about Religion)

8. ถาม การสอนเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนของรัฐสามารถทำได้ตามรัฐธรรมนูญหรือไม่

ตอบ สามารถสอนได้ ศาลสูงได้ย้ำหลายครั้งว่าการสอนเกี่ยวกับศาสนาจัดเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาที่สมบูรณ์และแตกต่างจากการเผยแพร่ลัทธิทางศาสนา ดังนั้น การกำหนดเรื่องศาสนาไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนจึงเป็นเรื่องทางวิชาการไม่ใช่เรื่องศรัทธา

การเรียนเกี่ยวกับศาสนาที่ปรากฏในหลักสูตรถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ วิชาสังคมศึกษา วรรณคดี และศิลปะในระดับมัธยมศึกษาจึงได้บรรจุความรู้เกี่ยวกับศาสนาหรือส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิดและแนวทางปฏิบัติไว้ ในระดับประถมศึกษาได้เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับครอบครัวและวิถีสังคมรวมทั้งการสอนเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

เรื่องศาสนาอาจกำหนดไว้ในหลักสูตรพิเศษก็ได้ เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาบางแห่งได้จัดวิชาเลือกเกี่ยวกับ “ศาสนาโลก” “พระคัมภีร์ด้านประวัติศาสตร์หรือวรรณคดี” และ “ศาสนาในอเมริกา” เป็นต้น

วันหยุดทางศาสนา(Religious Holidays)

9. ถาม มีแนวทางปฏิบัติเรื่องวันหยุดทางศาสนาในโรงเรียนอย่างไร

ตอบ วันหยุดทางศาสนาได้เปิดโอกาสให้สอนเกี่ยวกับศาสนาทั้งในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษา การสอนเกี่ยวกับวันหยุดทางศาสนาได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ในโรงเรียน เพราะเป็นเรื่องที่แตกต่างจากการฉลองวันหยุดทางศาสนาซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ในโรงเรียน การเรียนเรื่องวันหยุดถือว่าเป็นเป้าหมายทางวิชาการที่ให้การศึกษแก่นักเรียนที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมรวมทั้งประเพณีของศาสนาต่างๆ

นอกจากนี้ โรงเรียนยังอนุญาตให้ใช้สัญลักษณ์ของศาสนาเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์การสอนอีกด้วย ทั้งนี้โดยอาจแสดงสัญลักษณ์ทางศาสนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียนเป็นการชั่วคราวเท่านั้น

การร้องเพลงและดนตรีเกี่ยวกับศาสนาก็ได้รับอนุญาตให้จัดได้เช่นกันในฐานะที่เป็นกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน ดนตรีของโรงเรียนที่นำเสนอความหลากหลายอยู่

แล้วอาจนำเสนอดนตรีทางศาสนาได้ด้วย การใช้ดนตรี ศิลปะ การละครหรือ วรรณกรรมเกี่ยวกับเรื่องทางศาสนา สามารถกระทำได้เพื่อสนองเป้าหมายทางการ ศึกษาตามหลักสูตรแต่ไม่ใช่เพื่อส่งเสริมความเชื่อทางศาสนา

การขอร้องเพื่อรับการยกเว้น (Excuse Requests)

10. ถาม นักเรียนอาจได้รับการยกเว้นจากการเรียนตามหลักสูตรอันเนื่องด้วย เหตุผลทางศาสนาอย่างไรหรือไม่

ตอบ เจ้าหน้าที่โรงเรียนควรพยายามสนองคำขอร้องของผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อยกเว้นการ เข้าร่วมอภิปรายในชั้นเรียนหรือกิจกรรมเฉพาะด้านด้วยเหตุผลทางศาสนาได้

การขอร้องดังกล่าวควรอนุญาตได้ตามปกติเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างเสรี ภาพด้านศาสนาของนักเรียนและประโยชน์ในการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์ของโรงเรียน

กฎหมายว่าด้วยเสรีภาพด้านศาสนา³ ได้สนับสนุนหลักการที่ว่า *การเรียนเฉพาะด้านมี ผลกระทบต่อการใช้เสรีภาพด้านศาสนาของนักเรียน และเมื่อโรงเรียนยังไม่สามารถพิสูจน์ ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะเข้าเรียนวิชาดังกล่าวได้ ก็ควรอนุญาตได้ตามคำขอร้องของนัก เรียน*

ชมรมทางศาสนาของนักเรียน (Student Religious Clubs)

11. ถาม นักเรียนอาจจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนได้หรือไม่

ตอบ กฎหมายว่าด้วยความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูล⁴ (Equal Access Act) ได้ สนับสนุนทุนรัฐบาลกลางแก่โรงเรียนของรัฐเพื่ออนุญาตให้นักเรียนจัดตั้งชมรมทาง ศาสนาขึ้นได้เช่นเดียวกับชมรมกิจกรรมพิเศษ (Non Curriculum – related Clubs) อื่นๆ ที่สามารถพบปะกันได้้นอกเวลาเรียน ชมรมกิจกรรมพิเศษหมายถึง ชมรมที่ไม่ เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของโรงเรียน ชมรมทางศาสนาสามารถใช้เครื่องอำนวยความสะดวก และสื่อต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เช่นเดียวกับชมรมกิจกรรมพิเศษ

กฎหมายว่าด้วยการความเท่าเทียมกันได้ป้องกันสิทธิของนักเรียนในการจัดตั้งชมรม ทางศาสนาขึ้นได้ ผู้ใหญ่หรือบุคคลภายนอกไม่อาจเข้าร่วมประชุมชมรมได้ แต่ครู/อาจารย์ สามารถเข้าร่วมได้ประชุมได้ในฐานะผู้สังเกตการณ์ไม่ใช่ในฐานะผู้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรม

โรงเรียนของรัฐมีอิสระในการห้ามจัดกิจกรรมใด ๆ ของชมรมได้หากเห็นว่าขัดต่อกฎหมายหรือเป็นอันตรายต่อโรงเรียน⁵

³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ 42 United States Code Section 200066 to 2000 66 - 4

⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ 20 United States Code Section 4071 to 4074

⁵ รายละเอียดข้อแนะนำเกี่ยวกับการตีความกฎหมายว่าด้วยความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูลจะดูได้จาก Chapter 17 of Finding Common Ground : A First Amendment to Religion and Public Education, the Freedom Forum First Amendment Center.

เครื่องแบบทางศาสนาของนักเรียน (Student Religious Garb)

12. ถาม นักเรียนอาจแต่งเครื่องแบบทางศาสนาและแสดงสัญลักษณ์ทางศาสนาในโรงเรียนได้หรือไม่

ตอบ ได้ นักเรียนสามารถแต่งเครื่องแบบทางศาสนาได้ เช่น ผ้าโพกศีรษะ หรือ หมวกศาสนา นอกจากนี้ ยังอาจติดข้อความเกี่ยวกับศาสนาไว้ในเครื่องแบบเช่นเดียวกับข้อความอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตได้อีกด้วย

การแจกจ่ายเอกสารด้านศาสนา (Distribution of Religious Literature)

13. ถาม นักเรียนสามารถแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนได้หรือไม่

ตอบ โดยทั่วไป นักเรียนมีสิทธิที่จะแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับศาสนาในบริเวณโรงเรียนอยู่แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับที่เงื่อนไขเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และข้อจำกัดอื่นๆ ที่โรงเรียนกำหนดไว้ หมายความว่า โรงเรียนอาจกำหนดเวลาในการแจกจ่ายเอกสาร (เช่น เวลาอาหารกลางวัน ก่อนหรือหลังเข้าเรียน เป็นต้น) สถานที่แจกจ่าย (เช่น นอกอาคารเรียน เป็นต้น) และวิธีการแจกจ่าย (เช่น กำหนดสถานที่แจกจ่ายหรือแจกจ่ายได้ทุกแห่ง เป็นต้น) ข้อกำหนดเหล่านี้ถือว่าเป็นเหตุเป็นผลและจะต้องนำมาใช้กับการแจกจ่ายเอกสารของนักศึกษาออกโรงเรียนด้วย

โรงเรียนอาจสั่งห้ามแจกจ่ายเอกสารบางอย่างทั้งหมด เช่น เอกสารเกี่ยวกับเรื่องลามก การทำลายชื่อเสียง หรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมด้านการศึกษา เป็นต้น

การอนุญาตเรียนเรื่องศาสนานอกโรงเรียน (Released Time)

14. ถาม นักเรียนอาจได้รับอนุญาตให้ไปเรียนเรื่องศาสนานอกโรงเรียนในเวลาเรียนได้หรือไม่

ตอบ ได้ ศาลสูงได้รับรองมานานแล้วเกี่ยวกับเรื่องนี้ กล่าวคือ โรงเรียนของรัฐอาจจัดโครงการเรียนหนังสือนอกโรงเรียน (Off = Campus Released Time Programs) เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนอาจไม่สนับสนุนหรือไม่สนับสนุนการเข้าร่วมโครงการ และไม่อาจลงโทษนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการได้

จริยศึกษา (Character Education)

15. ถาม ศาสนาและจริยศึกษาในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ตอบ ผู้ปกครองนับเป็นครูต้นแบบที่สำคัญของเด็กและเยาวชน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรพัฒนาโครงการจริยศึกษาที่มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครองและชุมชน ชุมชนต้องการที่จะทำงานร่วมกันเพื่อแสวงหารูปแบบและคุณธรรมที่พึงประสงค์ในการถ่ายทอดและเป็นต้นแบบในโรงเรียน⁶

ดังนั้น หลักศีลธรรมและคุณธรรมที่ได้รับความเห็นชอบในชุมชนอาจนำมาถ่ายทอดในโรงเรียนที่ครูไม่สนับสนุนหรือไม่นับถือศาสนาได้โดยปราศจากการบังคับ ในขณะที่เดียวกัน คุณธรรมดังกล่าวไม่ควรถ่ายทอดโดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของศาสนบุคคลของแต่ละศาสนา โครงการจริยศึกษาที่ดีควรเน้นถึงสาระแห่งพันธกิจทางศาสนาและปรัชญาควบคู่กันไปและเว้นจากการชี้แนะว่าเรื่องศีลธรรมเป็นเรื่องส่วนบุคคลโดยไม่คำนึงถึงสัญชาตญาณที่แท้จริง

⁶ Character Education Partnership จะให้ข้อมูลที่สมบูรณ์เกี่ยวกับการเริ่มโครงการจริยศึกษาและแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับจริยศึกษา โปรดติดต่อได้ที่ 809 Franklin St. Alexandria, VA 22314 โทร. (800) 988-8081

สมาคมครู-ผู้ปกครอง (PTA) แห่งชาติสนับสนุนสมาชิกประมาณ 7 ล้านคน และมีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาของเด็ก สุขภาพ และสวัสดิการ สมาคมดังกล่าว จะทำหน้าที่ในฐานะผู้สนับสนุนเด็กและครอบครัวในสถานศึกษาชุมชนร่วมกับองค์กรของรัฐ

การแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพทางศาสนา
การประชุมรัฐสภาสมัยที่ 105
ญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญสหรัฐว่าด้วยเสรีภาพทางศาสนา*
เสนอโดยสมาชิกวุฒิสภา Ernest Istook (202) 225-2132

ญัตติแก้ไขเสรีภาพทางศาสนา คืออะไร

ญัตติแก้ไขเรื่องเสรีภาพทางศาสนา (RFA) ตามที่ปรากฏในมติที่ 78 ของการประชุมร่วมสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ญัตติเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีข้อความดังนี้

" สหรัฐหรือรัฐอื่นใดจะไม่สถาปนาศาสนาประจำชาติหรือประจำรัฐ ทั้งนี้ เพื่อประชาชนจะได้รับสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการนับถือศาสนาตามความเชื่อของตน สิทธิและเสรีภาพในการไหว้พระสวดมนต์และปฏิบัติกิจตามความเชื่อโดยประเพณีวัฒนธรรมในที่สาธารณะ รวมทั้งโรงเรียนจะละเมิดมิได้ สหรัฐหรือรัฐอื่นใดจะต้องไม่กำหนดให้หนึ่งผู้ใดเข้าร่วมไหว้พระสวดมนต์หรือปฏิบัติกิจทางศาสนา สั่งการให้จัดการไหว้พระสวดมนต์ในโรงเรียน กีดกันทางศาสนาหรือให้สิทธิพิเศษแก่ศาสนาหนึ่งใดเป็นการเฉพาะ"

มติที่ประชุมร่วมที่ 78 (HJR) ได้กำหนดช่วงเวลาไว้ 7 ปี เพื่อมลรัฐต่างๆ ให้สัตยาบันญัตติแก้ไขเรื่องเสรีภาพทางศาสนา (RFA) หลังจากรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว มาตรา 5 แห่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ดังนี้

- แต่ละสภา (สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา) จะต้องให้การรับรอง RFA ด้วยคะแนนเสียงสองในสาม (ยกเว้นประธานาธิบดี ซึ่งไม่มีสิทธิ์ยับยั้งญัตติดังกล่าว)
- ฝ่ายนิติบัญญัติของมลรัฐจำนวนสามในสี่ของมลรัฐ (38 มลรัฐ) จะต้องให้สัตยาบันญัตติดังกล่าว ฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละมลรัฐจะใช้คะแนนเสียงข้างมากเท่านั้น (ไม่ใช่จำนวนสองในสาม)

*<http://www.religiousfreedom.house.gov/rfaqa.pdf>

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่า 150 คน ให้การสนับสนุนญัตติดังกล่าว และกำลังเพิ่มขึ้นตามลำดับ ยิ่งมากเท่าไรก็ยิ่งมีความเป็นไปได้สูง เจ้าของญัตติได้แก่ ส.ส. Ernest J. Istook แห่งพรรคริพับลิกัน มาตรการดำเนินงานครั้งนี้ใช้ระบบสองพรรค กล่าวคือ ผู้ร่วมเสนอญัตติจากพรรคเดโมแครต ได้แก่ ส.ส. Sanford D. Bishop

คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับญัตติแก้ไขเรื่องเสรีภาพทางศาสนา

1. ถาม เราไม่ประสงค์ให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญอีก สิทธิและเสรีภาพทางศาสนาได้รับการคุ้มครองเป็นอย่างดีในการแก้ไขครั้งที่หนึ่ง นักเรียนสามารถไหว้พระสวดมนต์ และจัดให้มีชมรมพระคริสตธรรมคัมภีร์ของโรงเรียนได้ พวกเขาได้รับสิทธิและเสรีภาพทางศาสนาอยู่ในระดับสูงสุดของโลกอยู่แล้ว การแก้ไขครั้งนี้เป็นการโจมตีหลักการแบ่งแยกระหว่างวัดกับรัฐ

ตอบ ในทศวรรษที่ผ่านมา ศาลสูงและศาลอื่นๆ ได้ลดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนสัญชาติอเมริกันในการปฏิบัติกิจทางศาสนา ประเด็นนี้ได้อยู่ที่ยังมีสิทธิเหลืออยู่มากน้อยเพียงไร แต่อยู่ที่สิทธินั้นได้หดหายไปมากน้อยเท่าไร

ในปี 1962 ศาลไม่ยินยอมให้มีการไหว้พระสวดมนต์ภาคบังคับ ตลอดจนการไหว้พระสวดมนต์ที่ตรงกับกิจกรรมของโรงเรียน "ในเมื่อการไหว้พระสวดมนต์เป็นความสมัครใจส่วนตัวของนักเรียน" ชมรมพระคริสตธรรมคัมภีร์ของโรงเรียนมีกฎเกณฑ์ โดยเฉพาะที่ใช้กับชมรมอื่นๆไม่ได้ (เป็นต้นว่า ชุมนุมกันในชั่วโมงเรียนไม่ได้ มีที่ปรึกษาไม่ได้) นักเรียนหลายคนถูกลงโทษหากจะปฏิบัติกิจทางศาสนา ในปี 1980 ศาลสูงวินิจฉัยว่าบัญญัติสิบบประการไม่พึงแสดงที่โรงเรียน

การไหว้พระสวดมนต์และปาฐกถาทางศาสนาถูกจำกัดสิทธิ จากคำวินิจฉัยในปี 1992 แสดงว่าไม่มีการไหว้พระสวดมนต์ในวันสำเร็จการศึกษาเพราะไม่พึงร้องขอให้นักเรียนแสดงออกในความเชื่อทางศาสนา ในปี 1985 ศาลไม่ยอมให้มีนาที่สงบโดยอ้างว่าเป็นนาที่ที่ใช้สวดมนต์เงียบได้

วลีที่ว่า "การแบ่งแยกระหว่างวัดกับรัฐ" ไม่ได้นำมาจากรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญระบุไว้แต่เพียงว่า สหรัฐอเมริกาจะไม่สถาปนาศาสนาประจำชาติเหมือนที่ชาติอื่นๆ กระทำ

2. **ถาม** การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้รัฐให้ความสำคัญกับศาสนาอื่นๆ ด้วย ควรที่รัฐจะสถาปนาศาสนาประจำชาติให้เราเป็นคริสตชาติ

ตอบ การแก้ไขครั้งนี้ไม่อนุญาตให้มีการสถาปนาศาสนาหนึ่งใดเป็นศาสนา "ประจำชาติ" ข้อความในการแก้ไขครั้งที่หนึ่งยังเหมือนเดิม ("วุฒิสภาจะไม่เสนอกฎหมายเกี่ยวกับการสถาปนาศาสนาหรือห้ามการปฏิบัติกิจทางศาสนา") การแก้ไขครั้งนี้เป็นการแก้การตีความที่ผิดพลาดของศาล พ.ร.บ. สิทธิและเสรีภาพ มุ่งที่จะคุ้มครองทุกคนทั้งในชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อย เป็นหลักประกันว่ารัฐบาลจะวางตัวเป็นกลางในด้านศาสนา มิใช่สร้างมาแล้วกดขี่ ทุกศาสนาจะมีการตรวจตราในนามของ"เสรีภาพ"

ศาลสูงวินิจฉัยให้ประกาศห้ามเครื่องหมายแห่งการเกลียดชัง เช่นเครื่องหมายสวัสติกะนาซี รวมทั้งเครื่องหมายแห่งความรักและความหวังในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง หน่วยราชการต่างก็สั่งห้ามไม่ให้มีศาสนวัตถุทั้งในคริสตศาสนาและนอกรีตอยู่บนโต๊ะทำงาน

3. **ถาม** การไหว้พระสวดมนต์ในโรงเรียนทำอย่างไร ใครเป็นคนสวด ใครเป็นคนจัดทำทสวด เราจะมีแต่บทสวดคริสเตียนเท่านั้นใช่ไหม แล้วคนที่คัดค้านและพร่ำบ่นว่าตนเป็น "คนที่ต้องทนฟัง" จะเป็นอย่างไร

ตอบ เราไม่ได้ถามว่า "ปาฐกถาเสรีจะทำอย่างไร" เพราะเรารู้อยู่แล้วว่าทั้งศาลและรัฐบาลไม่สามารถตัดสินใจให้เราได้ทั้งในเรื่องการไหว้พระสวดมนต์และการแสดงปาฐกถา เราจะต้องมาร่วมพิจารณากันเองเพื่อหาความเหมาะสม สิ่งตรงกันข้ามกับขบวนการเคลื่อนไหว "ความถูกต้องทางการเมือง" คือไม่ได้คุ้มครองการฟังในสิ่งที่ไม่ปรารถนา เราควรเปิดใจให้กว้างโดยเคารพความเห็นที่แตกต่าง

เราต้องยึดการสาบานตนเป็นแบบอย่าง บางคนท่องจำ บางคนนั่งเงียบ หลายคนเดินออกจากห้อง ศาลสูงวินิจฉัยว่านักเรียนไม่จำเป็นต้องสาบานตน ทว่าคนที่คัดค้านย่อมไม่ไปหยุดยั้งผู้ประสงค์จะสาบานตน

4. **ถาม** เรากำลังเปิดโอกาสให้มีลัทธิต่างๆทั้งแม่มด ทั้งผีร้ายเข้ามาในโรงเรียน และมีอิทธิพลเหนือนักเรียนใช่หรือไม่

ตอบ ปาฐกถาเสรีไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนสอดแทรกหรือเปลี่ยนหัวเรื่อง ฉะนั้นก็ฉนั้น การแก้ไขไม่เปิดโอกาสให้แตกกลุ่ม ไม่ปล่อยให้กลุ่มภายนอกเข้ามาในโรงเรียน

นักเรียนที่เป็นกลุ่มต่างและสุดโต่งอาจอยากได้โอกาสทัดเทียมคนอื่น แต่ถึงที่สุดก็ต้องออกไป เราจะไปห้ามไม่ให้เขาปฏิบัติเพราะเราไม่เห็นด้วยนั้นไม่ได้ จักต้องจัดมาตรการที่เหมาะสมแบบที่ผู้ใดจะไปตะโกนว่า"ไฟไหม้" ในโรงละครไม่ได้

5. **ถาม** เด็กๆ ควรเรียนเรื่องศาสนาที่บ้านและวัดไม่ใช่ที่โรงเรียน เด็กๆ มีโอกาสสวดมนต์ในที่ต่างๆได้ ไม่จำเป็นต้องสวดที่โรงเรียน

ตอบ เรื่องนี้ไม่ใช่คำสอนทางศาสนา แต่เป็นการอนุญาตให้ประชาชนปฏิบัติกิจทางศาสนา ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน หากมีสิทธิเสรีภาพเฉพาะแต่ในบ้านหรือในวัด เราคงไม่มีสิทธิเสรีภาพทางศาสนาที่แท้จริง

6. **ถาม** เรื่องนี้เกี่ยวกับเงินไม่ใช้การสวดมนต์หรือศาสนา กระทรวงการคลังไม่ควรสนับสนุนวัดและกลุ่มศาสนาหรือโรงเรียนสอนศาสนาต่างๆ

ตอบ เรามีประวัติในการร่วมกระทำความดีมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน กลุ่มศาสนาต่างๆ ก็มีบทบาทเข้มแข็งในเรื่องการกุศลต่างๆ ที่ยังเป็นข้อกังขาอยู่ นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยทางศาสนาจะได้รับประโยชน์จาก พ.ร.บ. ทหารประจำการ และเงินกู้เพื่อเรียนหนังสือ เงินการกุศลประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ยากไร้ ผู้ถูกทารุณกรรม ยาเสพติดและอื่นๆ การแก้ไขครั้งนี้ไม่อนุญาตให้มีเงินงบประมาณอุดหนุนกิจกรรมทางศาสนาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพทางศาสนา*

เรื่องเสรีภาพทางศาสนาเป็นการเสนอข้อคิดเห็นของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญที่มุ่งไปข้างหน้าของสหรัฐอเมริกา มีสาระตามที่ปรากฏไว้ญัตติที่ 78 ดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงควรพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้

1. - แก้ไขการตีความของศาล
 - ไม่ลดบดล้างข้อความเดิม
2. - ยกเลิกข้อกำหนดที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจทางศาสนาในที่สาธารณะ โดยเฉพาะโรงเรียน
 - ไม่อนุญาตให้รัฐเป็นองค์อุปถัมภ์ศาสนาใด ๆ
3. - ให้สิทธิเสรีภาพแก่นักเรียนที่ประสงค์จะให้ไหว้พระสวดมนต์
 - ไม่บังคับให้มีการไหว้พระสวดมนต์ในโรงเรียน
4. - กำหนดให้รัฐบาลปฏิบัติต่อทุกศาสนาโดยเท่าเทียมกัน
 - ไม่ให้สิทธิพิเศษแก่ศาสนาใดศาสนาหนึ่ง
5. - พัฒนาความเชื่อในสิทธิและเสรีภาพทางศาสนา
 - ไม่พัฒนาความเชื่อในศาสนาหนึ่งใดโดยเฉพาะ
6. - คุ้มครองบุคคลจากการแทรกแซงของรัฐ
 - ไม่ทำให้เกิดสิทธิรูปแบบใหม่แก่รัฐบาล
7. - รับประกันว่าไม่มีการกีดกันทางศาสนาแก่ทุกคน
 - ไม่กำหนดสถานภาพพิเศษทางศาสนาแก่ผู้ใด
8. - ให้โอกาสเท่าเทียมกันแก่ประชาชนโดยไม่คำนึงถึงศาสนา
 - ไม่กีดกันโอกาสในการใช้บริการสาธารณะของประชาชน
9. - คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการปฏิบัติกิจทางศาสนา
 - ไม่เลือกคุ้มครองเฉพาะเสรีภาพของศาสนากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มน้อยและกลุ่มผู้ไม่นับถือศาสนา

*<http://www.religiousfreedom.house.gov/sbcdd.pdf>

ทำไมจึงต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

เราได้ให้เวลาแก่ศาลมา 30 ปีแล้ว เพื่อความชอบธรรมในเรื่องนี้ แต่ศาลก็ยังมิได้ดำเนินการ จึงควรที่จักต้องดำเนินการแก้ไขในตุลาการสหรัฐชุดปัจจุบัน ถึงเวลาแล้วที่ประชาชนต้องให้บทเรียนแก่ศาลโดยวิถีทางแห่งผู้ก่อกำเนิดของเรา คือการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เราต้องให้รัฐธรรมนูญรับประกันสิทธิ เสรีภาพในการปฏิบัติกิจทางศาสนาของนักเรียนและประชาชนทุกคน เราไม่ได้เรียกร้องหรือประสงค์จะให้รัฐบาลแสดงบทบาทในเรื่องศรัทธาและความเชื่อตามแบบบรรพบุรุษของเรา เราเพียงขอให้รัฐบาลรับประกันระดับของการมีส่วนร่วมและปล่อยวางในเรื่องดังกล่าวเท่านั้น

ดร. ริชาร์ด แลนด์

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร

คณะกรรมการสิทธิเสรีภาพและจริยธรรม

ที่ปรึกษา ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
 นางสาวพิณสุดา สิริธรรังศรี ผู้อำนวยการกลุ่มงานศาสนา

ผู้แปลและเรียบเรียง ดร.นันทสาร สีสลับ ที่ปรึกษากลุ่มงานศาสนา

บรรณาธิการ นายนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม

ผู้ประสานงาน นายนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม
 นางสาวสมพร ยิ้มย่อง

ผู้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นายนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ นางสาวสมพร ยิ้มย่อง

ข้าราชการประจำกลุ่มงานศาสนา

1. นางพิศมัย แฝงนุเคราะห์ นักวิชาการศึกษา 7 ว.
2. นายนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม นักวิชาการศึกษา 6 ว.
3. นายสมศักดิ์ จัตตุพรพงษ์ นักวิชาการศึกษา 6
4. นางสาวสอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง นักวิชาการศึกษา 5
5. นางสาววลัยพร ศิริภิรมย์ นักวิชาการศึกษา 4
6. นางสาวสมพร ยิ้มย่อง เจ้าหน้าที่พัสดุ 5